

"... כל מדרגה עליונה אף-על-פי שאי אפשר שתעמוד בחסן מעלתה אם לא תהיה גם כן שלמה בתלק הירוד של המעלה הנמוכה ממנה" — כי היא הבסיס, החומר, הגוף, עליה חלה המדרגה הגוספת, "מכלי-מקום עיקר יתרונה אינו מתגלה כי אם באותו הכח המיוחד שבה, שהרים אותה משפלות המדרגה הנמוכה ממנה". המדרגה העליונה בנויה אמנם על גבי זו הנמוכה ממנה, אבל צד המעלה והיתרון שבה — שאינו קיים בכל הנמוך ממנה — מתגלה בדבר המיוחד, בן-תוספת שהתחדשה. כח הצומח אינו שיא ההופעה והפיתוח של הדומם, כִּי-אם יסוד חדש, שרמה מעלתו מכל דומם, אפילו מהמפותח ביותר שבו. "כמו שעיקר היתרון שיש בצומחים בין מין למין שמציינם בחשיבותו, איננו מצד הדוממות שבאחד יתר על חבירו, כי אם על יתרון כח החתירות שלו, עץ הגפן התמר הדמיון התפוח מעצי היער, וכך יתרון החי על הצומח בעיקרו הוא בכח החיים שבו, ביתרון כח העבודה שבשור לרב תבואות וכיוצא בזה. מכלי-שכן יתרון המדבר, אף-על-פי שהוא גם כן בעל-חיים, הוא בכחו המיוחד, בשכלו, וכפי אותו ריבוי היתרון השכלי שבו הוא מתיוחד, כן יהיה יתרוננו על זולתנו ממנו".

כשנעמיק עוד, במבט של אמונה הליקב אחר ההשגחה האלוהית בעולם, נמצא, בסדר התפתחות המדרגות השונות, שמנגנון אלוהי מיוחד דוחף את המציאות להשתלמות מתמדת ואינו נותן לה לעמוד על עומדה, על המתה הראשונית, הילדותית. "כפי היתרון של הצד המעלה של כל מדרגה יהיה באותו היתרון הכח המגין על יתר החלקים הנטפלים". תוספת המעלה אינה קומה נוספת על אלו וקודמות לה, קומה שאינה מחוייבת ומכרחת אלא אפשר איתה ואפשר גם בלעדיה. אם כך היה, לא היתה המציאות מתפתחת ומתקדמת, כי דבר לא היה מכריחה לעזוב את המדרגה הקודמת. ההנהגה העליונה, החליצה בהתעלות הכל, סידרה את הבדלי המדרגות כהבדל של חיים. על-כן, משתמדתשת מדרגה עליונה יותר, החיים כולם תלויים בה, ואינם יכולים עוד להתקיים, להתקדם ולהתפתח מבלעדיה. אמנם בנויה היא — המדרגה הגבוהה — על גבי הנמוכות ממנה, אך מצד הוכשרה המציאות לקבלתה, היא, דרך היא, כונה את החיים לכל מדרגותיהם. אין כאן אפשרות של פשרה וויתור. החיים מוכרחים להתפתח לרגמם החדשה, כי אם יתמהמהו ייחרסו עד היסוד. החיים אחדותיים הם בעצרת מפלגות

מאוד, ואינם בנויים בצורה מיכנית, דוממת, אשר אם יחרס היתרון ישאר במקומו הצד התחתון. לא כן הוא, אם יחרס היתרון — הכל יחרס ללא יכולת עמידה וקיום. "כי היצור שחונן ביתרון, הוא פול, מראשית היותו, רשום בטבע של יתרון, והצד הבינוני אין לו בו מעמד איתן". מציאותו של החי, למשל, תלויה — באופן מוחלט — במדרגתו הגבוהה יותר, במדרגת חיותו. כשנר תיפגע הרי שכל מציאותו האבד. הצד העליון שנתחדש בו הוא המקנה את המוחות ואת הגנת החיים אף לכל הצורות התחתונות שבו. החי בנוי על גבי הצומח, אך לעולם לא ישוב להיות צמח. הצומח יכול לצמוח בלי לחיות, אבל החי אינו יכול לצמוח בלי לחיות. נקודת היתרון שנתחדשה בו היא העושה אותו למה שהוא, היא הקובעת את תפקודו והצלחה כל כוחותיו. על-כן מוכרח הוא, בהכרח טבעי, אלוהי, להוציא אל הפועל את מדרגת חיותו, הנותנת את הקיום לכל כוחותיו היותר נמוכים. "זהו בעצמו הכח המכריחו להחזיק ביתרוננו בכל עת" — לרצות את יתרוננו, לדבוק בו ולהוציאו לפועל, בהכירו שהוא הנותן לו חיים וכריאות, התפתחות ושכלול כל כוחותיו, ומכלעיו הכל ילקה בו ויצער לתחום הפליה והאבדון.

הבנה זאת, בצורת בניין החיים ושימת תהנהגה האלוהית להתעלותם, יסוד גדול היא שהורבה מאוד חלוי בה. לעולמות שלמים ועמוקים של הכנות רחניות ומסריות מהבארים על-ידיה. הדברים נוגעים לא רק לחשיבות היסודיות של דומם, צומח, חי, מדבר, כִּי-אם לכל מדרגה בחיים הגבוהה מחיבתה, "... שזה הוא חק, שמי שהוא נתון במצב שתובע ממנו מעלה יתירה במסור ובקדושה, והוא לא יעלה אליה, גורם הדבר שגם המדה הממוצעת תחסר ותלך ממנו".

"ואם על ידי קלקול הנהגתו יעזב ממנו הצד החיוני שבו, לא ישוב למצב הכיניתי, כי אם יידי עד קלקול בלתי מצוי, ומצב הרוס המכוון לעוצמת יתרוננו". כאשר כח גדול, הנועד לגדלות, אינו בא ליעדרו, הוא עצמו יחולל הריסת סדרים. הכח הגדול אינו שובת לעולם מפעולתו, ומשאנו פועל חיוב ורכבה, יעצני את החיים לאובדנם, לקלקול בלתי מצוי, לפי העצמתו הרבה שבו, ולפי הצמאון ותאוות היציאה לפועל שבו,